Герман А. І.

БЕЛАРУСКАЯ РАДЗІННАЯ АБРАДНАСЦЬ: СПЕЦЫФІКА НЯСВІЖСКАГА РЭГІЁНА

Навуковы кіраўнік: канд. філас. навук, ст. выкл. Клімовіч Г.І.
Кафедра філасофіі і паліталогіі
Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт, г. Мінск

Актуальнасць. Нягледзячы на пэўную даследаванасць цыклу радзіннай абраднасці на тэрыторыі Беларусі, некаторыя рэгіёны дагэтуль застаюцца лакунамі, якія чакаюць сваіх навукоўцаў. Сярод іх можна назваць і Нясвіжчыну. Носьбіты народнай традыцыі паступова зыходзяць з жыцця, зносячы каштоўныя веды. Вельмі важна стварыць пераемнасць пакаленняў, а для гэтага трэба даведацца як мага больш ад іх аб гісторыі развіцця традыцый, у тым ліку і радзіннай абраднасці на тэрыторыі Беларусі. Неабходнасць даследавання радзіннай абраднасці Нясвіжскага рэгіёна вынікае з адсутнасці навуковых распрацовак па дадзенай тэматыцы, а таксама з абавязку перад нашчадкамі захавання каштоўных ведаў, звязаных з бытам і традыцыямі нашых продкаў.

Мэта: выяўленне асаблівасцей і агульных рысаў у традыцыі радзіннай абраднасці Нясвіжскага рэгіёна ў канцы XIX - XX стст.

Матэрыялы і метады. Праведзены аналіз тэарэтычных крыніц, выкарыстаны метад інтэрвью з жыхарамі Нясвіжскага рэгіёна, выкарыстаны кампаратывісцкі падыход для параўнання спецыфікі абраднасці Нясвіжскага рэгіёну з абраднасцю Цэнтральнай Беларусі, праведзена абагульненне і сістэматызацыя атрыманай інфармацыі, на падставе чаго даследчыца прыйшла да вынікаў, падрабязна выкладзеных у рабоце.

Вынікі і іх абмеркаванне. Нараджэнне дзіцяці па сёняшні дзень з'яўляецца самай важнай з'явай у жыцці чалавека. Менавіта з дзяцей складаецца будучае ўсяго грамадства. Зараз дадзены працэс – гэта сфера, належная да афіцыйнай медыцыны, але зусім нядаўна яна ўваходзіла ў кола рытуалаў народнай традыцыі, была ў яе межах дастаткова распрацаванай, звязанай з вялікай колькасцю прыёмаў, прымхаў і забабонаў, адрознівалася строга рэгламентаваным парадкам.

Галоўную ролю тут адыгрывала бабка-павітуха, менавіта ад яе вопыту, практыкі і дзеянняў залежалі лёсы дзіцяці і парадзіхі. Вядома**,** што адсутнасць афіцыйнай медыцынскай практыкі прыводзіла да вялікай смяротнасці народжаных дзяцей і парадзіх, адзінай адказнай у межах вёскі за паспяховы працэс родаў была менавіта бабка-павітуха, таму ёй у радзіннай абраднасці належала галоўная роля. Нездарма яе шанавалі, паважалі і адорвалі рознымі падарункамі. На Нясвіжчыне такая павітуха лічылася бабушкай (няроднай) усіх дзяцей, якім яна дапамагла нарадзіцца.

Кожны перыяд разадіннай абраднасці мае свой звод правілаў і нормаў паводзін не толькі цяжарнай і парадзіхі, але і ўсіх, хто з ёю кантактуе. Яны выступалі сваеасаблівымі табу, парушэнні якіх было пагрозай для жыцця маці і дзіця. Некаторыя з іх магчыма патлумачыць і з пункту гледжання афіцыйнай медыцыны, яны маюць рацыянальнае зерне, іншыя з’яўляюцца адлюстраваннем уплыву міфілагічнага светапогляду.

У радзіннай абраднасці Нясвіжчыны магчыма вылучыць некалькі спецыфічных рыс. У перыяд уласна родаў, калі цяжарная не магла доўга радзіць, у сподачак налівалі і падпальвалі гарэлку, раздвігалі жанчыне ногі і ставілі гэты сподак у вобласці палавых органаў, каб грэла і спрыяла хутчэйшаму нараджэнню дзіцяці. Асаблівасці былі і ў купанні дзіцяці ў першыя дні жыцця. Перад тым, як купаць, у начоўкі трэба было дабавіць свянцоныя соль і ваду, што спряла ўзмацненню здароўя і аховы ад усяго ліхога. Таксама мае сваю спецыфіку абрад Хрэсьбінаў, а менавіта: выкарыстанне хустачкі з сухарыкамі, якая павінна была станоўча паўплываць на здароўе дзіцяці.

Выснова. На Нясвіжчыне сустракаецца шмат рысаў, характэрных для ўсёй Цэнтральнай Беларусі, аднак ёсць і свае асаблівасці, якія абмежаваны тэрытарыяльна і ўказваюць на індывідуальнасць Нясвіжскай зямлі.

репозиторий БГМУ